

ISBN
978-86-80639-75-8

ДГ

уреднице

Катарина Томашевић и Бојана Радовановић

ИСКОШЕНИ УГАО ДРАГУТИНА ГОСТУШКОГ

ИСКОШЕНИ УГАО ДРАГУТИНА ГОСТУШКОГ
тематски зборник

Министарство науке, технолошког развоја и
иновација
Републике Србије

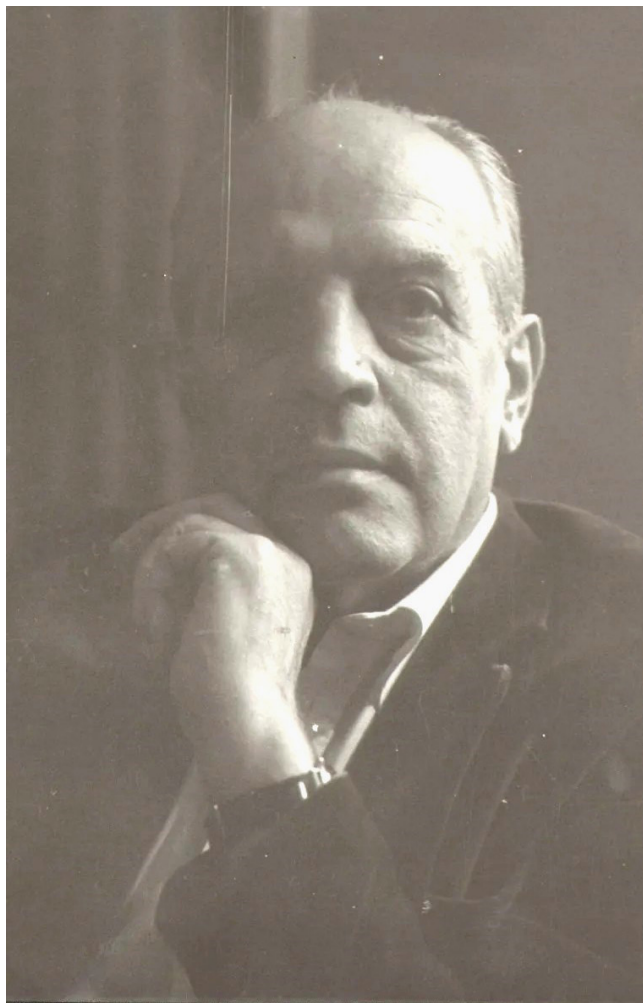

Фонд за науку
Републике Србије

Едиција *Драгунин Госиушки*

Музиколошки институт
Српске академије наука и уметности

Institute of Musicology
Serbian Academy of Sciences and Arts

ИСКОШЕНИ УГАО ДРАГУТИНА ГОСТУШКОГ

ТЕМАТСКИ ЗБОРНИК

Уредиле

Катарина Томашевић и Бојана Радовановић

Музиколошки институт САНУ

Београд 2024.

Драган Латинчић
Оіледи о ритму кроз метод пројекције спектра хармоника 129

Јелена Јанковић Бегуш
Ушцај теоријској ојуса Драјушина Госјушкој на композиторску поезију Власимира Трајковића 151

Laura Emmery
Dragutin Gostuški's Theories of Time and Space Within the Historical and Cultural Context of American Modernist Aesthetics 181

IV КОМПОЗИТОРСКА ДЕЛАТНОСТ

Милош Маринковић
Реми Драјушина Госјушкој: од наираде Хрвајској народној казалишћа до премијере на Музичком бијеналу Зајреб 211

Милош Браловић
Драјушин Госјушки: Concerto accelerato као оілед о времену у музици 235

V КРИТИКА, ТЕЛЕВИЗИЈА, ДРУШТВЕНИ АНГАЖМАН

Александар Васић
Драјушин Госјушки као музички критичар и есејиста: књија Уметност у недостатку доказа 259

Христина Медић
Етика и естетика музичке критике из визуре Драјушина Госјушкој 279

Снежана Николајевић
Телевизијски нарајив Драјушина Госјушкој 303

Ивана Медић
Кинемузика Драјушина Госјушкој (и шћа би Госјушки мислио о квантној музици) 321

Срђан Атанасовски <i>Криза музикологије и Драѓушин Госћушки</i>	359
Бојана Радовановић <i>Друшћивено-кулћурни анјажман Драѓушина Госћушкој</i>	381
Марија Думнић Вилотијевић, Милош Браловић и Стефан Савић <i>Ка новим чићтањима/слушањима дијићализованих „Разјовора о науци и уметностии”</i>	409

VI БИБЛИОТЕКА И БИБЛИОГРАФИЈА

Теодора Трајковић <i>Из библиотекe Драѓушина Госћушкој</i>	433
Катарина Томашевић <i>Драѓушин Госћушки. Библиографија радова – Најиси, композицијорски ојус, усмена саојићтења, насћуји на медијима</i>	463
Бојана Радовановић <i>Библиографија најиса о Драѓушину Госћушком</i>	497
Индекс имена	511

Марија Думнић Вилотијевић
Милош Браловић
Стефан Савић
Музиколошки институт САНУ

Оригинални научни рад
<https://doi.org/10.46793/DGOST23.409DV>

КА НОВИМ ЧИТАЊИМА/СЛУШАЊИМА ДИГИТАЛИЗОВАНИХ „РАЗГОВОРА О НАУЦИ И УМЕТНОСТИ”¹

Сажетак: Музиколошки институт САНУ поседује изузетно богату збирку документарних снимака на магнетофонским тракама, насталим између 1950-их и 1990-их. Њен највећи део јесу снимци традиционалне народне музике с простора некадашње Југославије (посебно из Србије) и православног црквеног појања. По мањем обиму, али не мањем значају, истиче се колекција снимака серије предавања и дискусија о науци и уметности „Разговори о науци и уметности”, коју су посећивали етаблирани интелектуалци тог времена. Предавања је организовао музиколог и композитор Драгутин Гостушки, чија је плодна научна и критичка делатност везана за Музиколошки институт САНУ. Колекција је настала у време његовог директорског мандата (1974–1978), а тонски ју је забележила сарадница Института, етномузиколог мр Ана Матовић. У раду су представљене основне техничке и садржајне карактеристике снимака „Разговора” који су похрањени и дигитализовани у Музиколошком институту САНУ. Поред тога, истакнут је и значај „Разговора” који се заснивао на идеји интердисциплинарности отелотвореној

1 Текст је настао у оквиру рада у Музиколошком институту САНУ који финансира Министарство науке, технолошког развоја и иновација Републике Србије (РС-200176), а део припремних истраживања обављен је у оквиру пројекта *Дигитализација звучне грађе Музиколошког института САНУ* (Министарство културе Републике Србије, 2023).

 <https://orcid.org/0000-0001-5132-0408>

 marijadumnic@yahoo.com

 <https://orcid.org/0000-0002-8096-9553>

 milos.bralovic@music.sanu.ac.rs

 <https://orcid.org/0000-0002-5850-4231>

 stefansavic111@gmail.com

у дискусијама угледних београдских интелекуалаца друге половине 1970-их година.

Кључне речи: „Разговори о науци и уметности”, Драгутин Гостушки, интердисциплинарност, магнетофонске траке, дигитализација.

„Разговори о науци и уметности”, познати још и као „Уторничка академија”, настали су на иницијативу тадашњег директора Музиколошког института САНУ, композитора, историчара уметности, естетичара, музиколога и музичког критичара, др Драгутина Гостушког. Његова идеја водиља била је да се делатност Института надгради тако што би се ова активност одвојила од тада уобичајеног, „кабинетског” начина рада и отворила према научној и широј јавности. С том замисли је у салама Палате САНУ, касније и у Атријуму и Библиотеци Народног музеја, у периоду од 1974. до 1980. године, одржан низ сусретања на којима се дискутовало о најразличитијим темама из домена наука и уметности, као и међусобним прожимањима тих области. Знатан број ових сусрета остао је забележен на магнетофонским тракама, које је снимала мр Ана Матовић, етномузиколог, тадашња сарадница Института, која је и другим својим снимцима драгоценим теренским звучним снимцима изузетно допринела вредности фоноархива. Дигитализација ове колекције започета је 2014, а завршена је 2023. године.

Музиколошки институт Српске академије наука и уметности од свог оснивања 1948. ради на прикупљању, истраживању и промовисању културног наслеђа, а од 2006. године интензивно ради и на дигитализацији садржаја снимљеног на аналогне носаче звука (воштане плоче, жичани калемови, магнетофонске траке, грамофонске плоче на 78 о/м). Документарне снимке су сачинили сарадници Института који су за потребе својих етномузиколошких и музиколошких истраживања прикупљали звучну грађу на терену, али постоје и донирани снимци, будући да је Институт препознат као институција која савесно чува и обрађује стручни материјал. Осим међународних публикација и презентација на најзначајнијим симпозијумима посвећеним звучној архивистици у земљи и иностранству, најважнији резултати Института и сарадника у области дигитализације звука јесу и самостална дигитализација го-

тово 1000 четвртинчних магнетофонских трака разних произвођача сниманих на различитим брзинама од касних 1950-их до 1990-их. Поред институтских, услужно су дигитализоване и колекције других институција, попут Музеја Републике Српске. Настанак колекције магнетофонских трака су, систематичним теренским снимањима, омогућили сарадници Института (посебно Милица Илијин, Ана Матовић, Даница Петровић, Радмила Петровић и Димитрије Стефановић), а обogaћена је и донацијама материјала (оригинала и копија, из других институција и приватних колекција). Документарни снимци на њима обухватају традиционалну народну музику с простора некадашње Југославије (посебно из Србије), православно црквено појање, музику српских композитора XIX и XX века и говорне програме. Један од послова на пројекту *Дигитализација звучне грађе Музиколошкој институцији Српске академије наука и уметности*, који је подржало Министарство културе Републике Србије у 2023. години била је и обрада колекције „Разговора” које је осмишљавао Драгутин Гостушки, што је уједно истакнута институтска колекција тонских записа говора спрам преовлађујућег музичког садржаја. Колекција обухвата 53 траке, различитих произвођача, очуваних генерално у добром стању; све су похрањене и чувају се у собним условима. Ради економичности приликом оригиналног снимања, које је било условљено дужим трајањем предавања и дискусије, али и тежњом да два предавања буду на једном носачу, садржај је углавном сниман на обе стране траке, и то на по једном каналу на нижој брзини (нпр. 4, 7 cm/s). Већини трака приложен је био и списак учесника дискусија.

Будући да је дигитализација рађена по етапама у вишегодишњем периоду (половина збирке је дигитализована до 2014, а половина – 2023. године), резолуције преснимака крећу се од 44.100–96.000 Hz и 16–32 bit и рађене су у програму *SoundForge*. Коришћен је магнетофон *Uher SG 560 Royal*, а 2023. је обновљена дигитална опрема. Сви дигитализовани снимци сачувани су у (псеудо)стерео звучној слици и WAV формату, с две резервне копије. Дигитализација је обављана у реалном трајању снимка и без икаквих интервенција у садржају.² Материјал је каталошки базично описан. Дигитализацији

2 Више о дигитализацији магнетофонских трака в. у: Марија Думнић и Растко Јаковљевић, „Дигитализација грађе фоноархива Музиколошког института САНУ”, у

смо приступили са следећим циљевима: да снимци постану доступни заинтересованој стручној јавности; да се сачувају оригинални носачи од даљег пропадања; и да би се дигитализовани садржај на оптималан начин чувао за даља истраживања.

Имали смо прилику да се, с временске дистанце, упознамо с овом фоноархивском грађом, и да из перспективе снимљеног звука и изговореног садржаја, стекнемо прецизнији увид у теме и токове „Уторничке академије”. Ови сусрети су најчешће трајали између 90 и 120 минута, а састојали су се из уводног предавања, који би трајало од око 30 до 45 минута, за којим би уследио централни део окупљања – дискусија.

Поводом обележавања стогодишњице рођења Гостушког, Музиколошки институт САНУ организовао је 23. и 24. новембра 2023. године научни скуп „Искошени уџао Драгутаина Гостушког”, на коме су представљени резултати дигитализације „Разговора у науци и уметности”, реализоване у оквиру пројекта дигитализовања институтског фоноархива.³ Приликом излагања представљен је и постер којим смо желели да визуелно прикажемо основе процеса дигитализације, садржај и учеснике „Уторничких академија”. Предочили смо основне биографске податке и неке од најзначајнијих професионалних подухвата Гостушког, а потом и техничке спецификације снимака „Разговора”, коришћену аудио опрему и софтвер, као и параметре поступка преснимавања из аналогног у дигитални формат. У истакнутом делу постера представљен је табеларни попис одржаних сусрета, с именом позваног предавача, насловом теме и датумом одржавања. Осим тога, на постеру се налази и пример једног позивног писма (в. Прилог 1).⁴

Фоноархив Музиколошког института САНУ: Историјски записи у дигиталној ери – The Phonoarchive of the Institute of Musicology SASA: Historical Sound Recordings in Digital Era, ур. Растко Јаковљевић (Београд: Музиколошки институт САНУ, 2014), 13–25.

3 Магнетофонске траке са снимцима „Разговора о науци и уметности” у потпуности су дигитализоване у оквиру пројекта „Дигитализација звучне грађе Музиколошког института Српске академије наука и уметности”, спроведеног током 2023. године, у Музиколошком институту САНУ, а који је подржало Министарство културе Републике Србије.

4 Комплет свих позивних писама за „Уторничку академију”, у форми куцаној писаћом машином, с оригиналним потписом Драгутаина Гостушког, чува се у Заоставштини Гостушког, у Музиколошком институту САНУ. Заоставштину Гостушког прикупила је и примарно обрадила др Катарина Томашевић. Захваљујући ентузијазму и великом поштовању које је физичар др Владимир Ајдачић (1933–2021) – један од најоданијих

Драгутин Гостушки је развио праксу писаног позивања предавача и гостију, стварајући мрежу заинтересованих посетилаца, вољних да своје идеје размене у отвореној критичкој дискусији и подстицајној атмосфери. Организација предавања је отпочињала слањем позивних писама, у којима се препознаје особени вид обраћања и стила комуникације Гостушког. Већ у првом таквом писму, којим упућује позив на скуп планиран 28. октобра 1974, Гостушки је имао јасну визију о томе како би „Разговори о науци и уметности” требало да изгледају:

Ови састанци имаће различите садржаје, а на њима ће се јављати, поред сталних сарадника Института, гости из Београда, из других република, као и стручњаци из иностранства. Међутим, у центру наше пажње неће стајати предавања у свом класичном виду, већ мањи скупови стручњака на којима би се, после краћих уводних реферата, па чак и без њих, озбиљно дискутовало о најважнијим проблемима из наше компетенције. Таква трибина, која би имала форму неке врсте клуба, биће специјално оријентисана према интердисциплинарним контактима. С обзиром на њихову физиономију, овде укратко описану, ови састанци носиће општи назив „Разговори о науци и уметности”.

Музиколошком институту је, разуме се, потребна помоћ како ради дефинитивног утврђивања плана рада у овој области, тако и на пољу науке, уметности и културе уопште, сигурни смо да би нам Ваша сарадња била драгоцену и неопходну, па Вас молимо да присуствујете једном прелиминарном састанку на коме би смо се договорили о неким још нерешеним питањима и где бисмо се упознали и с Вашим личним мишљењима и предлозима.⁵

У овом писму уочавамо најпре мисаону свестраност, жељу за интелектуалном разменом у што широј научној и уметничкој средини, као и општу научну радозналост Гостушког. Неупитна је

учесника „Разговора” осећао и чувао према самом Гостушком, и дебатама вођеним током „Разговора”, др Ајадачић је скенирао и, уз помоћ релевантног програма, „превео” у *Word* запис комплет позивних писама, који је, потом, послужио и као основ за детаљну припрему ТВ емисије о „Разговорима”, у реализацији екипе редакције „Трезор”, о чему ће у овом раду још бити података и речи. Захваљујемо се др Томашевић на уступању ове грађе.

5 Драгутин Гостушки, Позивно писмо за први сусрет „Разговори о науци и уметности”, октобар 1974. Приредила Катарина Томашевић.

отвореност према идејама и знањима које долазе из других научних области, при чему се кроз императив интердисциплинарности ишчитава тежња да се холистички промишљају и критички преиспитују различити феномени друштвених, хуманистичких, природних и техничких наука, као и различитих уметности, како би се дошло до иновативних закључака. Интердисциплинарност којој је тежио Гостушки може се читати и као прихватање научних идеја које су у западним академским срединама биле у узлету од касних 1960-их година, када се јавила тенденција за напуштањем дисциплинарних структура универзитета у корист формирања холистичких концепата који би били у уској вези с практичним животом.⁶ У односу на утемељивачку и утицајну класификацију интердисциплинарности коју је 1972. успоставила париска Организација за економску сарадњу и развој, идеје Гостушког су надилазиле мултидисциплинарност и тада понуђену плуридисциплинарност, док су у бити тежиле ка трансдисциплинарности – интердисциплинарни наратив и резултат Гостушког подржавао је следећи опис, према коме је интердисциплинарност:

[...] придев који описује интеракцију између макар две различите дисциплине. Ова интеракција може варирати од једноставне комуникације идеја до међусобне интеграције организационих концепата, методологија, процедура, епистемологија, терминологија, података који доводе до организације истраживања и образовања у прилично широкој области. Интердисциплинарна група се састоји особа обучених у различитим областима знања (дисциплинама) с различитим концептима, терминима, методама и подацима, који су организовани заједничким напором око заједничког проблема и у континуираној комуникацији.⁷

Дискусије су биле веома живе, а дискусанти су најчешће изразито жустро заступали своја становишта.⁸ У томе је Гостушки као

6 Више о историјату академске интердисциплинарности у: Angeliqe Chettiparamb, *Interdisciplinarity: A Literature Review* (Southampton: University of Southampton, 2007), 12.

7 Према: Гостушки, Позивно писмо.

8 На пример, истакли бисмо предавање о урођеним и стеченим карактеристикама људске психе, које су заједнички одржали Војин Матић и Владета Јеротић, као фројдовски и јунговски оријентисани психијатри, под називом „Архетипови и проблем наслеђеног и стеченог”, одржано 23. 11. 1977.

модератор износио бритке и луцидне коментаре, по чему је био познат у београдским интелектуалним круговима свог времена, и постављао провокативна питања. Посебно су динамичне, неретко и жустре, биле дебате вођене између представника природних наука и припадника друштвено-хуманистичких наука. У таквим дебатама је до изражаја долазила вешта модерација Гостушког, као и његово реторичко мајсторство којим је иронизовао строгост непопустљивих ставова дискусаната. Теме су биле развијане како у смеру у то време актуелних научних достигнућа, тако и у погледу предвиђања научних тенденција, па и теоријских модела разумевања света. Расправљало се и о друштвено-историјском контексту тематике предавања и њеном утицају на околности свакодневног живота. Разноврсност поља интересовања заступљених на „Уторничким академијама” илуструју научне дисциплине које су подстакнуте да уђу у дијалоге, заједно с уметничким праксама: психоанализа, филозофија, физика, екологија, социологија, математика, етнологија, биологија, медицина, кибернетика. Спектар поменутих научних и уметничких области требало је да укаже на сличности и разлике поимања сродних појава у виђењу научника, уметника и теоретичара и једног и другог поља, а као особене дијалектике својствене Гостушком која води ка генералној синтези чији су главни актери човек, природа, наука и уметност (в. Прилог 2).⁹

Према речима психолога Првослава Плавшића и музиколога др Катарине Томашевић, уз одобравање учесника округлог стола посвећеног „Разговорима”, а одржаном у Клубу САНУ 2013. године, кореспонденција између Драгутина Гостушког и његових колега који су присуствовали предавањима, или су пак били позивани као предавачи, може се сврстати у сам врх домаће епистоларне књижевности, а према њиховом мишљењу, садржина ових писама

9 О овоме сведочи вишеструка активност Драгутина Гостушког као композитора, историчара уметности, музиколога и естетичара (чија је главна област истраживања била управо компаративна естетика), која је и довела до организације „Разговора о науци и уметности”. Видети биографију и библиографију Гостушког у: Катарина Томашевић, „Др Драгутин Гостушки, музиколог и композитор (Београд, 3. I 1923 – Београд, 21. IX 1998)”, *Музиколоџија* бр. 10 (2010), 211–222, као и: Katarina Tomašević, „Vreme umetnosti Dragutina Gostušskog. Odnos prema filozofiji i estetici Etjen Surioa”, у *Srpska estetika u XX veku*, ur. Mirko Zurovac i Branislava Milijić, 137–148. Beograd: Estetičko društvo Srbije, 2000.

представља изванредан допринос нашој културној историји.¹⁰ У прилог томе говори и одушевљење књижевника Добрице Ћосића, које је својевремено изразио у личној преписци с Гостушким (в. Прилог 3).

Поједине од тема покренутих на „Разговорима” из данашње перспективе могу деловати превазиђено, поготово у домену природних наука, чиме се сасвим оправданим чини скептичан пријем међу тада присутним саговорницима. Упркос скептицизму саговорника према неким темама и у оно време, подробна дискусија није изостајала уз уважавање метод *pro et contra* аргументације, што је указивало на слободу у изражавању научника и уметника да без устезања говоре феноменима, који су заокупљали њихову пажњу. На пример, 18. априла 1977. Стефан Петровић, неуропсихијатар, одржао је предавање на тему „Експеримент Делпас”, највероватније према књизи која се у српском (српско-хрватском) преводу појавила 1976. године.¹¹ Иако би се седамдесетих година могло учинити да би литература и тема овог типа могла бити предмет интересовања и проучавања неуро-наука, данас се оне сматрају псеудонаучном литературом. С друге стране, и што је значајно и занимљиво, још у време одржавања „Разговора” активно се говорило о екологији и заштити животне средине, теми која се у данашње време сматра врло важном, о чему сведочи предавање архитектке Пеђе Ристића, под називом „Офанзивна заштита животне средине”, одржаног 26. априла 1977.

Налик базичном начелу капиталне студије Драгутаина Гостушког, *Време уметности. Прилог заснивању једне опште науке о облицима*,¹² у оквиру „Уторничке академије” тежило се спровођењу компаративног приступа, не само у домену естетике/филозофије, већ и свих других поменутих дисциплина, чак и када би то деловало немогуће (као, на пример, у оквиру теме „Патње и психопатске настраности”, где је уводно предавање, 18. марта 1975. године, одржао архитекта Предраг Пеђа Ристић). Тиме су „Разговори о науци и уметности” задобили обресе неоплатонистичке Академије, попут

10 Уп. „Уторничка академија Драгутаина Гостушког”, *Трезор* [ТВ емисија], РТС 3, 2. фебруар 2015.

11 Džems Bedford i Volt Kensington, *Delpas eksperiment* (Beograd: BIGZ), 1976.

12 Dragutin Gostuški, *Vreme umetnosti. Prilog zasniavanju jedne opšte nauke o oblicima* (Beograd: Prosveta i Muzikološki institut SANU), 1968.

модерне Фирентинске камерате, односно, практично је заживео идеал Гостушког – ренесансног, свеобухватног промишљања човека у средишту свих ствари.

Поводом јубиларног 105. сусрета, 28. марта 1978. године, Гостушки је у оквиру уводног обраћања изнео своја запажања о природи „Разговора о науци и уметности”, потцртавајући њихов, како је и сâм рекао, мултидисциплинарни карактер, који би и одговарао поменутом концепту Академије, а истовремено је покушао да превазиђе уско професионално усмерење које је у данашње време доведено до граница пренапрегнутости:

Наши састанци су мултидисциплинарни. Тако их зовемо, али они то стварно јесу. Значи, успели смо у главној тачки нашег програма, наше иницијативе. Чему то служи у свету за који знамо да је безнадежно специјализован? Ја сам више пута о томе размишљао и дошао сам до закључка да та уска и све ужа специјализација, коју увек зовем кобном и погубном за развој људске мисли, а не умемо да јој нађемо лек, мислим да јој лека не треба ни тражити, јер, социолошка еволуција у срединама где живи *homo sapiens*, сасвим је аналогна једној природној еволуцији, чак рецимо биолошкој. Међутим, чини ми се да није ни важно спречити специјализацију. Због чега? Због чега бисмо ми то радили? Специјализацију једног обућара, специјализацију једног глумца који говори туђе текстове, уску специјализацију једнога правника, рецимо. Јуче сам читао у новинама, на последњој страни *Полиџике*, оглас, који је вероватно и вама пао у очи, три „дебеле” књиге о заваривању. Како се топи метал, па како... Дакле, на тему ватре и гвожђа, једне вулгарне ствари, три „дебеле” књиге које се врте тако уску око једне теме, да сам се ја запитао, ко је то могао да напише? То је, значи, тај уски специјалиста који нам је потребан, јер без њега не бисмо знали о вештини заваривања. Но, њега нико не присиљава – и то је оно што хоћу да кажем – да мисли само на заваривање. Он има прилику да проширује област својих мисли, такорећи безгранично, користећи разне ситуације. Моја је дефиниција да сваки тај обућар, глумац, правник, или, заваривач, престаје да буде специјалиста, ма колико се бавио једном дисциплином, кад стекне један поглед на свет. То је тај, чини ми се, врхунац, који *homo sapiens* може да достигне. Да има свој поглед на свет, логичан, чврст, разуме се, нетачан, јер тачно не може бити. Дакле, сви ви специјалисти који сте овде, дошли сте да ме нечему научите. Ја сам вам бесконачно захваљан, јер је ова школа била за мене, прво, јер сам најчешће овде,

а надам се, за све од вас. Мој поглед на свет је био коригован за ове четири године, благодарећи вашем учешћу на овој трибини. Захваљујем свима онима који су држали уводне речи, односно, предавања, исто толико онима који су тако интелигентно и корисно узимали реч у дискусији, а не мање и онима који су само били присутни, јер ја знам добро да међу онима који су ћутали има паметнијих од нас.¹³

Поред Гостушког као иницијатора и централне фигуре, значајно је поменути и сведочанства других учесника, као што је на пример социолог Милош Немањић, који је своје утиске о „Уторничкој академији” изнео у приказу „О једној несвакидашњој врсти разговора”, објављеном у часопису *Култура*. Немањић је, слично Гостушком, похвално говорио о мултидисциплинарној природи сусрета, истакавши улогу тадашњег директора Музиколошког института САНУ као посредника:

Već u samom načinu obaveštavanja i okupljanja, putem redovnih pisama, u kojima se mešaju duhovitost, blaga ironija i istovremeno duboko uverenje u smislenost čitavog poduhvata, sa ličnom notom uvek potpisanog Dragutina Gostuškog, leži deo uspeha. „Ispunjeni optimističkim ubeđenjem da nestrpljivo očekujete naš ponovni poziv za redovne utorničke sastanke, isporučujemo vam tople pozdrave uz izraze neskrivenog poštovanja”. Odazivajući se na ove pozive, učesnici u ovim razgovorima su dolazili s nepomućenim osećanjem aktera u jednom intelektualnom i socijalnom činu, a ne kao bezimena publika koja često ispunjava pojedine sale i predavanja. Ovde su svi istovremeno bili i učesnici i aktivna publika. Ova granica je u toj meri fleksibilna da je samo od ličnog raspoloženja, trenutnog podsticaja i teme zavisilo ko će se naći u kojoj kategoriji. Uloga uvodničara bila je tek podsticajna. To nisu bila predavanja za nekoga, već poziv za razmišljanje o zajedničkim problemima ljudi.¹⁴

Пишући о мултидисциплинарности као начину размишљања који спаја науке и уметности, Немањић је навео следеће:

13 Драгутин Гостушки, „Уводна реч”, фрагмент „Разговора о науци и уметности”. Предавања: *Средњи валентини број; Стари ирчки мит*, 28. март 1978.

14 Miloš Nemanjić, „О једној несвакидашњој врсти разговора”, *Kultura* br. 33–34 (1976), 266.

Međutim, sve to, ma koliko značajno, možda bi bilo dovoljno za tako čvrsto i dugo povezivanje jedne grupe raznorodnih ljudi da nije postojao jedan mnogo dublji podsticaj. Ovde su se sreli predstavnici nauke i umetnosti i iz uornika u utorak dokazivali da postoji samo jedan svet, ljudski svet, a da mu i nauka i umetnost, svaka na svoj način, pomažu da dođe do svesti o sebi. Magijska reč multidisciplinarnost, koja najčešće podrazumeva saradnju velikih društvenih institucija, naučnih instituta, katedri, umetničkih akademija itd., ovde je oživela u susretu običnih ljudi, naučnika i umetnika, koji su izašli iz svojih čistih uloga naučnika i umetnika. [...] Ni nauka ni umetnost u ovom razgovoru nisu tretirane kao posebni rezervati koji imaju svoje posebne ciljeve i svoje posebne interese. One se razlikuju samo u metodu, ali ni to nije nepremostiva prepreka za razumevanje ljudi koji se bave umetnošću, odnosno naukom. [...]

Tu se razgovaralo o principu analogije kao osnovu pluridisciplinarnog (!) načinamišljenja, humanoj genetici i društvu, nauci i filozofiji, mitologiji svakidašnjeg života, fenomenu relativnosti u ekonomiji, materiji i formi kod Aristotela, elementima opšte teorije predviđanja, psihoanalitičkoj teoriji inspiracije, sociološkim aspektima umetničkog dela i drugim, pa čak i o jednoj takvoj temi kao što je: kanalizacija i đubrišta kao privremeno nužni konstitutivni elemenat arhitekture.¹⁵

Свој одјек „Уторничке академије” имале су и у домаћој штампи, што се може ишчитати из интервја који је Гостушки дао за часопис *Дуја*, 1978. године.¹⁶ Он је том приликом позван као иницијатор „Разговора” да најширој читалачкој публици, у то време изузетно популарног магазина, приближи форму и садржај ових трибина (в. Прилог 4).

Као што је с пуним правом приметила и Катарина Томашевић, „Разговори о науци и уметности” били су логичан продужетак централних преокупација Драгутина Гостушког изнетих у *Времени у уметности*, својеврсна „[...] последица још увек недокучених одговора на питања која је постављао”.¹⁷ У том смислу „Уторничка академија” била је „теорија на делу”, с обзиром на њен карактер отворених предавања и полемика, који је имао за циљ да се, како је

15 Исто, 266–267.

16 Ljiljana Boričić, „Intervju: Много се прича, чак и у цркви”, *Duga*, 21. 1. 1978, бр. 102, 34.

17 Уп. „Уторничка академија Драгутина Гостушког”, *Трезор* [ТВ емисија], РТС 3, 2. фебруар 2015.

напоменуо Првослав Плавшић, обраде теме који нису уже стручне, већ провокативне и за ширу јавност.¹⁸ Ова констатација стоји у сагласју с актуелним етаблирањем примењене музикологије, тачније, њене гране познате као „јавна музикологија” (*public musicology*), чији је примарни задатак да посредује између академског музиколошког истраживања и шире јавности коју чине љубитељи музике, а која подразумева широку сферу јавног деловања музиколога, од писања програмских коментара, па све до организације јавних дебата, подкаста и сличних широко доступних формата којима би се (првенствено уметничка) музика популаризовала.¹⁹

Долазећи у додир са звучном грађом „Разговора о науци и уметности”, имали смо јединствену прилику да се уверимо због чега су, како је сугестивно закључила Катарина Томашевић, они били „[...] велика, значајна и светла жижа београдског, културног, интелектуалног живота за своје доба”.²⁰ „Разговори” су драгоценост сведочанство времена у коме је група еминентних мислилаца, ерудита и стручњака из различитих области трагала за одговорима на универзална питања о свету који нас окружује и чији је конституишући елемент човеков – стваралачки чин. Изазивајући велику пажњу интелектуалне и културне јавности, „Уторничка академија” је пратила савремене токове у науци и уметности. Остварајући на тај начин иницијалну жељу покретача – Драгутаина Гостушког – на актуелне научне теме и питања, одговори су пристизали из више угла, при чему су се у пуном смислу брисале дисциплинарне границе и уочавале додирне тачке међу удаљеним, а неретко и супротстављеним становиштима. Вођени умешним и виспиреним модерирањем Драгутаина Гостушког, саговорници су кроз тематику предавања и потоње дискусије често износили далекосежне закључке које „Разговоре о науци и уметности” и данас чине отвореним и за савремена различита (интер)дисциплинарна читања и тумачења, која су омогућена управо дигитализацијом звучних снимака у Музиколошком институту САНУ.

18 Исто.

19 Уп. Leah Broad, „Shaping the Narrative: Musicology for a Public”, in *The Routledge Companion to Applied Musicology*, ed. by Chris Dromey (New York and London: Routledge, 2023), 76–78.

20 Уп. „Уторничка академија Драгутаина Гостушког”, *Трезор*.

Прилог 1. Преглед предавача, тема и датума одржавања сусрета на „Уторничкој академији”.

Име и занимање	Тема	Датум
Предраг Пеђа Ристић, архитекта	О идеалном акустичком моделу архитектонске форме	4. 2. 1975.
Емило Даниловић, физичар	Општа питања контакта између различитих научних и уметничких области	18. 2. 1975.
Миодраг Мића Поповић, сликар	Веровање у немогуће као неопходан услов споразумевања уметника и природњака	25. 2. 1975.
Драгутин Гостушки, музиколог	О теорији савременог француског мислиоца Жака Риефа (Jacques Rueff), „Од физичких наука до моралних наука”	4. 3. 1975.
Миша Млађеновић, физичар	Концепција мултидисциплинарног образовања на високошколским институцијама	11. 3. 1975.
Пеђа Ристић, архитекта	Патње и психопатске настраности	18. 3. 1975.
Драгутин Гостушки, музиколог	Уметност у недостатку доказа	25. 3. 1975.
Бранислав Лаловић, физичар	О симетрији	1. 4. 1975.
Павле Стефановић	Шта је музика	6. 4. 1975.
Драгутин Гостушки, музиколог	Симетрија система простора и времена	8. 4. 1975.
Драгослав Стојановић Сип, ликовни уметник	предавање	13. 4. 1975.
Федор Хербут, физичар	Између нужности и случајности	22. 4. 1975.
Драгутин Гостушки и остали учесници	Дискусија о темама у априлу	29. 4. 1975.
Драгослав Стојановић Сип, ликовни уметник	Други наставак дискусије о проблемима форме	27. 5. 1975.

Слободан Петковић, физичар	Ванредно предавање о свемиру (I и II)	17. 6. 1975.
Петар Бингулац, композитор и музички писац	Ништавило као стуб наших представа о реалном свету (почетак дискусије)	18. 11. 1975.
Милорад Тонтић	Ништа као конститутивни елемент стварности	25. 11. 1975.
Војин Матић, психијатар	Схватање реалности	2. 12. 1975.
Ранко Бугарски, лингвиста	Нула и ништа у говору и језику	4. 12. 1975.
Бранко Лаловић, физичар	Полазна тачка за једну нову филозофију	16. 12. 1975.
Драгутин Гостушки и остали учесници	Дискусија	23. 12. 1975.
Драгутин Гостушки и остали учесници	Дискусија	6. 1. 1976.
Милутин Митровић, сликар	Празнина и ништа као фактори уметничког простора	13. 1. 1976.
Алекса Челебоновић, сликар	Ништа као конститутивни елемент наше свести у сликарству и скулптури	20. 1. 1976.
Драгутин Гостушки, музиколог	Дискусија: Ништа као конститутивни елемент реалног света	27. 1. 1976.
Драгутин Гостушки, музиколог	Наставак дискусије	3. 2. 1976.
Мића Поповић, сликар	Ништа као конститутивни елемент ликовне уметности	10. 2. 1976.
Тонтић	предавање	2. 3. 1976.
Двобој		9. 3. 1976.
Живојин - Бата Карапешић, архитекта	Архитектура: уметност или наука	11. 5. 1976.
Пеђа Ристић, архитекта	Канализација и ђубришта као привремено нужан конструктивни елемент архитектуре	24. 2. 1976.
Воја Чолановић, књижевник	Наука као уметност – уметност као наука	23. 3. 1976.
Марко Маринковић, физичар	Елементи опште теорије предвиђања	6. 4. 1976.

Фрањо Баришић, философ	Материја и форма код Аристотела	13. 4. 1976.
Војин Матић, психијатар	О једној психоаналитичкој теорији инспирације	30. 3. 1976.
Драгутин Гостушки, музиколог	Принцип аналогиије као основ плуридисциплинарног начина мишљења	8. 6. 1976.
Радомир Лукић, академик, др правних наука	Наука и филозофија	4. 5. 1976.
Драган Крстић, психолог	Несвесно, интенционално и објективно понашање	18. 5. 1976.
Бранко Лаловић, физичар	О свеопштем бићу	9. 11. 1976.
Драгослав Андрић, књижевник	Жаргон: савезник или непријатељ језика	16. 11. 1976.
Војин Матић и Владета Јеротић, психијатри	Архетипови и проблем наслеђеног и стеченог	23. 11. 1976.
Слободан Џо Живковић, биолог	Наслеђе и средина	7. 12. 1976.
Слободан Џо Живковић, биолог	Средина и наслеђе	14. 12. 1976.
Драган Крстић, психолог	О осећању неизбежности	21. 12. 1976.
Бошко Поповић, психолог	Психологија морала (1)	28. 12. 1976.
Слободан Петковић, физичар	Психотерапија на прагу науке	25. 1. 1977.
Бошко Поповић, психолог	Психологија морала (2)	11. 1. 1977.
Пеђа Ристић, архитекта	Појам додиривања	18. 1. 1977.
Стеван Петровић, психијатар	Телекинеза	1. 2. 1977.
Слободан Петковић, физичар	Телепатија	8. 2. 1977.
Стеван Петровић, психијатар	Злоупотреба психологије у модерном друштву	14. 2. 1977.

Мића Поповић, сликар	Уметничко дело – пораз уметности	15. 2. 1977.
Драгош Калајић, сликар	Наука доба катастрофе	22. 2. 1977.
Мирко Барјактаревић, етнолог	Породичне задруге у Србији и принцип демократије	1. 3. 1977.
Григорије Самојлов, архитекта	Светлост, боја, живот	8. 3. 1977.
Марко Маринковић, физичар	Неопходност превазилажења Кантовог схватања времена и простора	15. 3. 1977.
Милош Немањић, социолог	предавање	29. 3. 1977.
Владимир Глишин, молекуларни биолог	Генетика	5. 4. 1977.
Владимир Глишин	Наставак дискусије	12. 4. 1977.
Стеван Петровић, неуропсихијатар	Experiment Delapasse	18. 4. 1977.
Воја Чолоновић, књижевник	Оптички аспекти...	19. 4. 1977.
Пеђа Ристић, архитекта	Офанзивна заштита животне средине	26. 4. 1977.
Вито Старц, лекар	Онда кад изгледа да све иде добро, сигурно си нешто превидео	17. 5. 1977.
Боривоје Марковић, проф. књижевности	предавање	24. 5. 1977.
Војин Матић, психијатар	Савест човека будућности	22. 11. 1977.
Владета Јеротић, психијатар	Ноогена неуроza	21. 3. 1978.
Гостушки и Ајдачић; концерт ране музике; Фрањо Баришић, филолог	Средњи валентни број / концерт / Стари грчки мит	28. 3. 1978.
Ранко Бугарски	Лингвистика	s.d.

Остале траке: Јанковић: „Отуђење”; Јеротић; Логар; Фотић; Кршић; Стаматов; две траке с дискусијама; три траке с предавањима.

Прилог 2. Драгутин Гостушки, „Разговори о науци и уметности”, [1974.],
уводни део позива.

dr Dragutin Gostuški

RAZGOVORI O NAUCI I UMETNOSTI

Ideja koja nas je podstakla da pokrenemo tribinu "Razgovori o nauci i umetnosti" počiva na veoma jednostavnoj činjenici. Poznato je, naime, da stalan porast kvantiteta podataka u svim teorijskim disciplinama primorava čoveka od nauke da sve više sužava polje svog profesionalnog interesovanja, što ga skoro neminovno vodi ne samo ka stručnoj, već i ka opštoj duhovnoj izolaciji. Paralelno sa tim procesom teče i proces sve jačeg udaljavanja dveju velikih, najznačajnijih grupa intelektualne angažovanosti: nauke i umetnosti. Naša tribina je prema tome pokušaj stvaranja mosta između takozvanih humanističkih disciplina i umetnosti s jedne strane - i prirodno-matematičkih nauka s druge strane. Krajnji cilj naših sastanaka sastojao bi se, eventualno, u fundiranju jedne nove multidisciplinarne metode, koja bi izrasla kao rezultat neprekidnih međusobnih kontakata učesnika u "Razgovorima" i njihovih rasprava o različitim teorijskim problemima.

Nepotrebno je isticati da su se skupovi ovakve vrste mogli organizovati u okviru bilo kakve institucije ili grupe kulturnih i naučnih radnika. Desilo se, međjutim, da je inicijativa došla od strane Muzikološkog instituta Srpske akademije nauka i umetnosti. Kao pokretač "Razgovora" i njihov organizator želim da istaknem dve stvari. Prvo, da je funkcija muzikologije - iako u ovom slučaju samo čista koincidenca - u stvari potpuno logična. Mlada po svojoj modernoj orijentaciji, muzikologija je u svom klasičnom obliku jedna od najstarijih humanističkih nauka te po svojoj prirodi, već od samog početka povezuje, kao neka vrsta katalizatora, većinu drugih naučnih disciplina, od fizike i matematike pa do psihologije, medicine i sociologije.

Прилог 3. Писмо Добрице Ћосића Драгутину Гостушком, 28. март 1975.

Poštovani Dragutine Gostuški,

Veoma sam počastvovan što sam uvršten u one koji primaju Vaša pisma iz Muzikološkog instituta Srpske akademije nauka i umetnosti.

Na Balkanskom poluostrvu posle Drugog svetskog rata, jačim glavom, Vi svojim savremenima pišete najinteligentnija i najknjiževnija službena pisma. To su bravurozne etide duha i stila. Vi ste uzbuđujuća potvrda da se na našem jeziku i tlu mogu ljudi da obraduju i pozivima na razmišljanje.

Blago Vašoj ženi i Vašim prijateljima koji ne primaju samo Vaša službena pisma.

Ako iz razloga poznatim Vam i tužnim, ja sebe moram da lišavam zadovoljstva i da Vas slušam sa dostojnim sabesednicima, ja Vas molim da me u trenucima tišine na Vašim skupovima spazite u samom ćošku: ugledaćete moje poštovanje i divljenje za sve što preduzimate za duh i njegovo nespokoјstvo.

Prijateljski Vam steže ruku

Vaš

Dobrica Ćosić s.r.

28. mart 1975.

Beograd

Прилог 4. Интервју Драгутина Гостушког с Љиљаном Борићић, *Дуја*, 1978.

Utornička akademija MNOGO SE PRIČA, ČAK I U CRKVI

Muzikološki institut Srpske akademije nauka i umetnosti organizuje četiri godine tribinu „Razgovori o nauci i umetnosti“. O tome se u javnosti malo zna. Zamolili smo njenog inicijatora, Dragutina Gostuškog da porazgovaramo o toj tribini

Naš sagovornik Dragutin uški davno je, po svojedolima, ušao u enciklopedije i otuda mu nema poka. On je kompozitor, muzičar, muzikolog, istoričar umetnosti. Nedavno je objavio njegova knjiga o umetnosti u nedostatku do-

... li, sada nije reč o tome o tribini Muzikološkog instituta SANU, u kojoj, na neki način, nekonvencionalan način, učestvuju naši najutornički naučnici i umetnici. To je popularno, među savremenim učesnicima nazvana „utornička akademija“, jer se održava utorkom. O njoj, neki misle kao o nekom „tajnom društvu“ u demokratskoj nauki. Ovdje je o tome. A pomalo i o ovim, ponekad ciničnim pismima-pozivnicama na tribinu. I o umetnosti uopšte. O borbi ljudi s naukom i za nauku. O običnim razgovorima, recimo, na neke teme sa nekim naučnim uglednjacima na tribini.

Pisma-pozivnice za te govore nisu obična zvanja pisma, a ni obične pozivnice. U poslednjem svom pismu, pozivu na govor iz ciklusa „Čovek sadašnjosti i budućnosti“ Dragutin Gostuški piše: „vidim da je tu u pitanju nešto da delatnost gde svakome da radi makar šta bilo, to je vrlo nezgodno, jer se ne zna sasvim dobro šta je umetnost, a ako se to utvrdi, onda ću ja da ubim leba, jer ja živim od umetnosti i tvrdim da postoji, a ako ne postoji, ili ako može svako onda to ni nije i ja posle ne znam da radim i odakle mi

... duga

Kad stvar postane suviše javna izgubi dostojanstvo: Dragutin Gostuški

leba, ako je svako umetnik kad pređe popreko preko ulice“

● **Neformalni razgovori učinili su vašu Tribinu omiljenom. Kako je sve to počelo? Zašto ste se odlučili za tu formu?**

Bila je to moja ideja, jer sam verovatno rešio da upropastim svoj život... Izgleda da imam jak nagon za samouništenjem. Mislio sam, ne toliko na spotan način, koliko na nekim teorijski baziranim modelima, da čovek treba da radi razne stvari da bi bio kompletan čovek. Izgledalo mi je da je nekompletan čovek obučen koji ne zna ništa drugo, fizičar, istoričar... Da moraju da se bave još mnogim različitim stvarima.

● **U duhu renesansnog čoveka? Zar ovo nije doba u kojem, konačno, treba da budemo ono što jesmo?**

Bilo bi, možda, pretenziono kada bih to rekao.

Ali, moj model je stvarno Leonardo da Vinči. Naravno, ne mogu da mu se približim, ali mi nije to smetalo da verujem da čovek mora da bude univerzalno biće. Na žalost, sada počinjem da sumnjam u to. Gotovo da mi se čini da sam pogrešio... Jer obučen treba da bude obučen, izvrstan obučen. To je odlična stvar u društvu. Što bi on bio još nešto drugo?

● **Jedan život nije dovoljan da se sve sazna. Tada dolaze znalci svog posla. U radu vaše Tribine učestvuju mnogi „majstori svog zanata“, čuveni umetnici, lekari, fizičari, književnici, ekonomisti. Koliki je njihov udeo?**

Pokušavamo da proširimo vidike, da se nečemu naučimo. Svi drže predavanja, slušaju pažljivo, diskutuju. Ne postoji oblast iz koje nismo imali temu, ali onaj ko najviše zna dužan je da nam to prenese tako da

svi razumeju. Mi smo postali nekakvo društvo. Imamo goste, ali i ljude koji uporno od prvog dana dolaze i to osećaju kao nešto svoje. To su vrlo ugledni ljudi, naučnici... kažu uvek „naši sastanci“. Oni čine srž toga.

● **Daje li se prvenstvo nekom od pitanja ili nekoj od oblasti razmatranja?**

Ne, nijednoj. Muzici najmanje. Niko nije imao prednosti.

● **Nisu li ti razgovori stvaranje umetničke, odnosno naučne strukture za novo shvatanje? /Potreba za menjanjem odnosa prema životu?**

Naš narod mnogo priča, priča čak i u crkvi, a kamoli na drugom mestu. U osnovi ovoga nije bila priča, nego neka nada da će ljudi slušaoci jedan drugog moći i svoju ličnost da usavrše. Bitno je da nešto uradimo, ako je moguće, na jednom zajedničkom poslu, pri čemu ljudi koji nisu vici u jednom poslu čuju od drugih nešto novo, obogate na neki način svoj duh. Jedan fizičar može mnogo da nauči od umetnika i obrnuto.

● **Stanovišta se uspostavljaju postepeno, reklo bi se pomoću isprobavanja i grešaka. Da li se ta nada, o kojoj ste govorili, prenosi i na druge tražeći najdublje uzajamno razumevanje?**

Da. Interesantno je videti kada svi ti pametni ljudi, a svi su tako pametni ljudi, u jednom trenutku do toga da mogu da kažu „vidiš, nisam bio u pravu“. To je korisno i to je jedan od razloga za vezanost. Postali smo svi blisko, prijatelji — svi smo sada učesnici jednog intelektualnog procesa kojeg ne možemo da se lišimo.

LJILJANA BORIČIĆ

Цитирана литература

- Думнић, Марија и Растко Јаковљевић. „Дигитализација грађе фоноархива Музиколошког института САНУ”. У *Фоноархив Музиколошког института САНУ: Историјски записи у дигиталној ери – The Phonoarchive of the Institute of Musicology SASA: Historical Sound Recordings in Digital Era*, уредио Растко Јаковљевић, 13–25. Београд: Музиколошки институт САНУ, 2014.
- Томашевић, Катарина. „Др Драгутин Гостушки, музиколог и композитор (Београд, 3. I 1923 – Београд, 21. IX 1998)”, *Музикологија-Musicology* бр. 10 (2010): 211–222.
- Boričić, Ljiljana. „Intervju: Много се прича, чак и у цркви”, *Duga*, 21. 1. 1978, бр. 102, 34.
- Bedford, Džems i Volt Kensington. *Delpas eksperiment*. Београд, BIGZ, 1976.
- Broad, Leah. „Shaping the Narrative: Musicology for a Public”. In *The Routledge Companion to Applied Musicology*, ed. Chris Dromey, 75–83. New York and London: Routledge, 2023.
- Chettiparamb, Angélique. *Interdisciplinarity: A Literature Review*. Southampton: University of Southampton, 2007.
- Gostuški, Dragutin. *Vreme umetnosti. Prilog zasnivanju jedne opšte nauke o oblicima*, Београд: Prosveta i Muzikološki institut SANU, 1968.
- Nemanjić, Miloš. „О једној неsvakidašњој врсти разговора”. *Kultura* 33–34 (1976): 265–268.
- Томашевић, Катарина. „Vreme umetnosti Dragutina Gostuškog. Odnos prema filozofiji i estetici Etjen Surioa”. У *Srpska estetika u XX veku*, уредили Mirko Zurovac i Branislava Milijić, 137–148. Београд: Estetičko društvo Srbije, 2000.
- Архивска грађа (Музиколошки институт САНУ):
Гостушки, Драгутин, Позивно писмо за први сусрет „Разговори о науци и уметности”, октобар 1974, прир. Катарина Томашевић.
Гостушки, Драгутин, „Уводна реч”, фрагмент „Разговора о науци и уметности”.
Предавања: *Средњи валентини број; Стиари ирчки мити*, 28. март 1978.
„Уторничка академија Драгутина Гостушког”, *Трезор*, РТС 2 [ТВ емисија], РТС 3, 2. фебруар 2015.
Босић, Добрица, Писмо Драгутину Гостушком, 28. март 1975.

Towards New Reading/Listening of the Digitised “Conversations on Science and Art”

- summary -

In the rich collection of documentary recordings on reel-to-reel tapes, recorded between the 1950s and the 1990s, there are many of them that contain field recordings of traditional and church music. The smaller in number, but not less important is the collection of recordings of “Conversations on Science and Art”, organised by Dragutin Gostuški, during his mandate as the director of the Institute of Musicology, Serbian Academy of Sciences and Arts, in 1974–1978. The lectures were visited by the major intellectuals of the former Yugoslavia (mostly from Serbia), and they included 30 to 45 minutes dedicated to the invited lecturer who would present the main topic (announced in advance), followed by a discussion with Gostuški, as a moderator, and guests, with a total duration of up to two hours. Gostuški himself wanted to create an informal atmosphere, to some extent resembling the Camerata Fiorentina, with a multidisciplinary approach to each topic. These meetings were always followed by invitation letters sent to the selected audience. They were reflected upon in response letters to Gostuški, scientific reviews in journals, daily newspapers, and magazines. In that way, the “Conversations on Science and Art” became a well-known and significant event in the scientific community in the second half of the 1970s.

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

78.072:929 Гостушки Д.

ИСКОШЕНИ угао Драгутина Гостушког : тематски зборник / уредиле
Катарина Томашевић и Бојана Радовановић. - Београд : Музиколошки
институт САНУ, 2024 (Београд : Бирограф). - 12, II, 528 стр. : илустр. ; 24 см. -
(Едиција Драгутин Гостушки)

Радови на срп. и енгл. језику. - Тираж 300. - Стр. 11-12, II: Предговор /
Уреднице. - Напомене и библиографске референце уз радове. - Библиографија
уз сваки рад. - Summaries. - Регистар.

ISBN 978-86-80639-75-8

1. Томашевић, Катарина, 1960- [уредник] [аутор додатног текста] 2.
Радовановић, Бојана, 1991- [уредник] [аутор додатног текста]
а) Гостушки, Драгутин (1923-1998) -- Зборници

COBISS.SR-ID 160052233
